

Markó Béla

Iartă-ne,
Ginsberg

Cântec transilvan

Ținutul transilvan mi-e țară
și locuiesc printre vampiri,
prind viață-n fiecare noapte,
prin geam pândesc închipuiri.

Luna o-nvelesc nori negri,
drumeții se cutremură,
palid e la chip Dracula,
sânge-i picură din gură.

Dar Țării de Peste Păduri
de nicio logică nu-i pasă,
ceasul s-a oprit demult, hanul
Batu nu s-a mai întors acasă.

Răsună ținutul transilvan,
ne-nterupt, cu toții urlă,
asta-i singura regulă:
urșii se tem doar de surlă,

căci după păduri vin alte păduri,
și-arături, lanuri, recoltat,
dar de-aproape se vede bine
urma pe grumazul mușcat.

Nu ne priviți prea de-aproape,
căci suntem înfricoșători,
priviți doar ce stă nemișcat,
valea și munții foșnitori.

Sunt și case, și oameni pe-aici,
deși poate-i doar părere,
existăm doar dacă cineva
se uită-napoi cu temere.

Existăm când avem musafiri,
n-avem trup, ci doar conștiință,
mă urmăresc, dar nu mă văd,
zăresc doar propria lor ființă.

Așa trăim, dincolo de-oglinzi,
facem semne dintre trunchiuri,
fac și ei, dar fiecare-i prins
doar de propriile gânduri.

Răsare dincolo de păduri
soarele și prinde roș a fi,
ne mai și ciondănim pe-a ști
unde-s oasele lui Petofi.

Vrem să-mpărțim ceea ce nu-i,
un offshore rentabil specula,
piscurile-n munți lucesc precum
o falsă dantură-Dracula.

SFOARĂ DE AMBALAȚ

Altundeva

Noi eram maghiari, nu încăpea nicio îndoială,
nu eram, de pildă, români,
și asta fără dubii se putea deduce și din faptul
că părinții, bunicii, mătușile, unchii mei
îi suduiau pe români cum pe sine însuși
omul, firește, nu se înjură,
însă eram maghiari într-un fel foarte bizar
și a trebuit să mă dumiresc despre asta relativ repede,
pentru că noi ne aflam aici, Ungaria era în altă parte,
și atunci când porneam la amiază radioul,
din altă parte venea la prânz îndemnul
trăiască libertatea maghiară, trăiască patria,
de aceea mi-era destul de dificil să înțeleg
de ce patria nu-i unde suntem noi
și de ce nu suntem acolo unde se află patria,
apoi, în o mie nouă sute cincizeci și șase,
în anul acela despre care la început
încă nu se putea sub nicio formă bănuși
că și peste o jumătate de veac va fi tot cincizeci și șase,
spre deosebire de cincizeci și cinci ori cincizeci și șapte,
despre care nimeni nu mai știe nimic,
s-a descoperit brusc că nu numai noi,
dar nici libertatea maghiară nu-i în Ungaria,
deși timp de câteva zile, chiar și la cinci ani, am simțit
că-n preajma mea se crede altfel,
se părea că, în sfârșit, totul se află laolaltă,

dar apoi sentimentul acesta a dispărut repede,
iarăși ne aflam în altă parte noi, maghiarii,
și-n altă parte era Ungaria,
altundeva libertatea maghiară;
și iar au trecut unul după altul anii în care
am încercat să înțelegem cumva lucrul acesta
care, sincer vorbind, e aproape de neînțeles.

Ochiul magic

Mama l-a repezit de mai multe ori,
dă-l mai încet, a şușotit nervoasă,
nu poate dormi copilul;
în sfârșit, tata a dat mai încet revoluția,
așa că răpăitul sălbatic al puștilor
a devenit un țărâit îndepărtat de greier,
ca afară, într-o calmă seară de vară,
în iarbă, măruntele, inofensivele
mitraliere ale greierilor,
dar și uruitul tancurilor era numai
ca în tufișuri pufnitul aricilor
ori leneșa împăunare a porumbeilor
deasupra burlanului de la streășină,
iar pocnetul cocteilurilor Molotov
semăna mai curând cu sfârâitul chibritului
când cineva și-aprinde o țigară în noapte,
ori poate clipea ochiul magic al radioului
Popular de fabricație românească,
această privire când și când limpezită, verde
strălucitor, ca apoi să se tulbure iar
undeva în interiorul aparatului,
îl bruiază, se enerva tata, și într-adevăr
pârâia destul de mult, am auzit și eu că
bruiază continuu lupta de eliberare;
a trecut foarte mult timp de-atunci, dar
toată lumea știe despre ce vorbesc
dacă spun răpăit de pușcă,
însă nimeni nu mai știe, încet-încet,
ce înseamnă ochiul magic,
radioul se afla pe noptiera de lângă patul meu,
tata și-a adus din bucătărie un taburet

și a răsucit toată seara butoanele,
m-am întors ostentativ spre perete,
fir-ar să fie, dă-l mai încet, ce naiba,
a trecut prin mintea mamei, dar n-a spus nimic,
căci ea nu înjura niciodată, o făcea
însă cu atât mai abitir tata, e adevărat că și el
la modul simplu, că Dumnezeu așa și pe dincolo,
deci la noi, în dosul ferestrelor cu perdelele trase,
ajungea numai câte o frântură de propoziție,
câte-un pământ de fum din depărtarea
care urla din toți bojocii,
de-atât era în stare radioul Popular,
apoi l-am schimbat mai târziu cu un altul,
marca București, un aparat
care prindea tot mapamondul, la care,
și îndărătul perdelelor trase,
ochiul magic s-a luminat timp îndelungat,
dar atunci, chiar și cu volumul dat la maximum,
de dincolo nu mai auzeam decât cântec de greier
eventual pufnit de arici sau, foarte rar,
cum prinde bufnița vreun șoricel,
după întunecare, pentru că și acolo sus
perdelele erau trase.

Sfoară de ambalaj

Pe tata l-au operat, a făcut apendicită,
iar la numai câteva zile după ce a venit acasă,
a ajuns la spital mama, cu litiază biliară,
am făcut ceai, am adus pâine,
o dată pe zi și o găleată de apă,
în plus, eu trebuia să scot în fiecare dimineață
și oala de noapte, pentru că
tata încă trebuia să evite efortul,
trecea uneori și vecina să ne vadă,
în dimineața de Crăciun tata mi-a spus
că în anul acesta noi împodobim pomul, băiete,
pentru că îngerul trebuie să alerge în multe locuri,
am fost surprins, dar n-am spus nimic,
ce crede, își imaginează că eu încă nu știu?
la șapte ani ar mai trebui să cred în înger?
e foarte adevărat că până acum fiecare și-a jucat
rolul care i-a revenit, inclusiv eu,
dar de data aceasta distribuția rolurilor va fi alta,
am cărat bradul din pivniță,
acolo obișnuiau să-l ascundă de mine,
dar mai întâi, cu mare greutate, l-am ajustat
în suportul de brad cu șurub de strângere,
apoi tata, stând la masă,
lega cu ață bomboanele pentru pom,
iar eu am dus în cameră scaunul de bucătărie
și împodobeam bradul cățărât pe el,
globurile străluceau precum planetele,
Mercur, Venus, Pământ, Marte și așa mai departe,
ca noaptea stelele pe cer
scăpărau și bomboanele ambalate în staniolul
verde, albastru, roșu ori argintiu,

și ghirlandele, nucile poleite cu bronz,
gri-negrele artificii în așteptare
și micul îngerăș de tinichea din vârf,
în odaie universul și-a intrat în drepturi,
soarele strălucea, a răsărit și luna,
se roteau toate corpurile cerești,
cosmosul mirosea a brad,
am ieșit să-l anunț pe tata,
însă, până am ajuns în bucătărie,
firmamentul s-a prăbușit zgomotos,
constelațiile zăceau pe covor,
planetele risipite care pe unde,
s-a frânt creanga nimicului, ca să-l cităm pe József Attila¹,
estimp a intrat tata șchiopătând și mi-a explicat
că am pus toate bomboanele, nucile, globurile,
Ursa Mică, Ursa Mare, Cloșca cu Pui
numai pe-o parte, numai pe partea la vedere,
deși ar fi trebuit și pe partea dinspre perete,
unde nu le vede într-adevăr nimeni,
au numai rostul de a asigura echilibrul,
așa mi-a spus tata cu pedanteria-i obișnuită,
trebuie să asiguri echilibrul;
am ridicat cu chiu, cu vai bradul
rănit, presărat peste tot cu cioburi,
l-am ridicat din nou în picioare
ca pe un înger îngrozit,
l-am legat cu sfoară de mânerul ferestrei
ca nu cumva să se răstoarne iar,
și zornăind, blocându-se când și când,
au pornit iar galaxiile,
vata pufoasă alba precum Calea Lactee;
pomul de Crăciun încă era la locul lui

și când a venit acasă mama de la spital,
am făcut un ceai, am adus pâine, dar de multă,
de foarte multă vreme ei nu mai sunt nicăieri,
sau poate se află pe partea nevăzută
ca să-mi asigure mie echilibrul,
cum ar spune tata,
care era întotdeauna extrem de riguros
în privința expresiei.

Limba maghiară este privilegiată, se pare, de muze, secolul douăzeci al Transilvaniei dând o pleiadă de mari poeți, Markó Béla fiind unul dintre aceștia. Pentru mulți, el a pătruns în conștiința publică mai ales în calitatea sa de lider politic, care l-a propulsat în centrul agității scene politice de la noi, calitate care îi parazitează până astăzi numele, de aceea destul de puțini știu (și aici mă gândesc nu numai la români) că domnia sa este un poet de marcă, autor al unui număr însemnat de cărți, una dintre vocile inconfundabile deja ale liricii maghiare.

Asemeni marilor autori din toate timpurile, s-a aflat neconținut în căutarea limbajului definitiv ce conferă marcă proprie, dar devine și instrument creator de maximă libertate de exprimare, care poate găzdui și propaga propriul său imperiu de teme și simboluri, ultimele cărți, *Badminton* și acum *Iartă-ne, Ginsberg*, atingând limita de sus a acestei poezii epice, de mare respirație, în care își găsesc locul interogații existențiale, secvențe sociale care marchează emoțional și etic, calde evocări amicale, referințe istorice și culturale, mitologice și religioase. E o poezie luminoasă, optimistă, prietenoasă.

Kocsis Francisko